

ABONAMENTUL.
 Pe un an . 88.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Los
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Motivele războiului.

— 22 Noembrie.

Incet și treptat s'a deslușit că grozava aberație de astăzi nici nu are motive conform de grave cu grozăvia ei.

În definitiv, pentru ce s'au apucat de cap marile puteri ale Europei? Pentru libertatea comerțului și navigației? Pentru desrobirea popoarelor mici? Pentru înlăturarea principiului de naționalitate? Pentru expansiuni teritoriale?

Se invoacă și unele și altele. Nici una serios.

Libertatea comerțului și navigației?

Anglia nu putea invoca acest motiv. Libere i-au fost toate mările.

Franța nu putea invoca acest motiv. Are un litoral de câteva mii de kilometri: spre Atlantic, spre Marea Nordului, spre Mediterană.

Germania nu putea invoca acest motiv. Are un litoral de 1000 km. spre mările nordice și porturile cele mai bine aranjate din Europa. În 1891 comerțul ei maritim a înregistrat 2,809,000 tone, al Franței numai 1,306,000. În 1911 comerțul maritim german se raporta la cel francez ca 3 : 1. O parte din negoțul propriu francez îl transportau vapoare de ale societăților germane de navigație!

Francezii mai invoacă revanșa dezastrului din 1871. Las că ideile de răzbunare din capul locului sunt imorale atât în viața particulară cât și în viața publică, ne putem întreba cum s'a preparat Franța pentru revanșă?

S'a preparat curios. Nicidecât prin îndreptarea greșelilor proprii.

În 1875 Franța avea o populație aproape egală cu a Germaniei: 39 de milioane față de 42 milioane.

În 1810 Germania avea 68 milioane, de locuitori, Franța 39 milioane! Cu alte cuvinte, în curs de 35 ani, Germania a câștigat 26 milioane de suflete, Franța numai 2 milioane. În curs de 35 ani, populația Franței a sporit cu 5 la sută, a Germaniei cu 62 la sută.

În 1891 comerțul extern (export și import) al Franței era de 8,338 milioane de franci, al Germaniei de 9.157 milioane. Balanța comercială a celor două țări era deci aproape egală.

În 1911, proporția e următoare:

comerțul francez	1,4300 milioane franci
comerțul german	2,2300 milioane franci

adecă, față de 75 procente sporite de Francezi stau față în față 130 procente sporite de Germani.

În același timp, excedentele băncilor și casselor de păstrare germane se deplasau în uimitoare întreprinderi productive interne. Mari stabilimente de industrie chimică, exploatații de fer, cărbune și de alte metale, uzine electrice, șantiere navale, fabrici de mașini și alte întreprinderi industriale au răsarit ca din pământ. Casele Krupp, Siemens, Zeiss, și numeroase altele, sunt de renume mondial. Casa Zeiss din Jena ține în serviciu 14 doctori în științe: matematicieni și fizicieni.

Marile fabrici de culori de anilină angajează mai mulți chimiști științifici decât tehnicieni. Laboratoare de cercetări științifice

se instalează în uzine. Casa Bayer posedă 1000 brevete pentru țara sa și 1200 pentru străinătate. Înainte de războiu, Germania exporta culori de anilină în preț de 160 milioane franci, de 200-ori cât Franța. Nu înzădar, marele industriaș englez Robert Hadfield scria prin 1911 în „Daily Mail”:

„...Când am văzut Laboratoriul chimico-fizic, ce tocmai îl înființase Krupp cu o investiție de 2 milioane mărci (un institut grandios pentru cercetări științifice în lăuntrul zidurilor fabricii, cum nu-l are nici o universitate din lume) m'am convins iarăși cât de temeinic pus'a Germania știința în serviciul industriei. Admirația mea a crescut, când am privit în Institutul imperial fizico-tehnic (Kaiserliche Physikalisch-Technische Reichsanstalt), care primește dela stat o subvenție anuală de 600.000 mărci numai pentru salariile personalului și când am cercetat Biuroul regal pentru examinarea de materiale (Königliches Materialprüfungsamt) în Gross-Lichterfeld lângă Berlin — amândouă instituții de stat pentru examinări chimice și analize științifice — în cari se desfac și descompun produsele cele mai tari ale industriei germane. În laboratoarele din Essen, Berlin și Gross-Lichterfeld se câștigă învingerile industriale ale Germaniei. Inteligențele universităților și înaltelor școli tehnice ale Germaniei, iar nu tarifele vamale protecționiste, au făcut mare Germania pe piețele lumii”.

Astfel se pregătia Neamțul, la el acasă, pentru a întâmpina revanșa de peste Rin.

Francezul se prepara cu vorbe, vorbe, vorbe. Miliardele economisite de băncile și financiarul săi le arunca în gura „ursului dela nord”, cu care a aflat de bine să se alieze.

Un păcat social.

(Pentru poporul rus și oricare alt popor).

Traducere liberă din nemțește.

De Dr. P. R.

(2)

II.

Ce este omul?, se întreabă Henry George în una din vorbirile sale.

„Mai întâi este un animal, care nu poate trăi fără pământ. Totul ce produce omul nu este altceva decât prelucrarea produselor naturale ale pământului, cari corăspund trebuințelor și dorințelor omenești. Insuș corpul omului este din pământ. Copii ai pământului: din pământ suntem luați și în pământ vom merge. Răpește omului ceace este al pământului și vei obține un spirit fără nici o formă. De aceea cel ce posedă pământ este stăpânul celui ce nu posedă, iar acesta este sclavul celui alt. Cel ce posedă pământul pe care eu sunt silit să trăiesc, mă poate condamna la moarte sau viață, ca și când aș fi o vită a sa. Vorbiți de sistarea sclăviei și nu vedeți că la noi sclăvia nu s'a sistat, ci numai forma ei cea mai urită”.

În alt loc se întreabă Henry George.

„Te-ai gândit la aceea, cât de ciudat este, că în întreaga lumea civilizată clasele muncitoare sunt clasele sărace? Închipueți un om venit de pe cealaltă lume pe lumea aceasta. Dacă i-ai explica că așezăminte, nutremânt, vestimente și toate câte îi trebuie omului pe pământ, se câștigă prin muncă, ar crede că clasa muncitoare locuiește în cele mai frumoase case, și din toate produsele muncii, ea are ce este mai bun. Dar ducându-l la Londra, Paris sau New-York s'ar convinge că muncitorii locuiesc în cele mai sărăcăcioase case”.

Acelaș lucru la sate: oamenii leneși trăiesc în palate pompoase, spațioase și frumoase, iar muncitorimea harnică în colibi întunecoase și murdare.

„Aceasta îmi pare curios. Noi desprețuim sărăcia și este natural să facem aceasta. Prin muncă natura ne conduce la bogăție, de aceea în cursul natural al lucrurilor s'ar aștepta, ca omul muncitor să fie bogat, iar leneșul sărac. Dar noi am înturnat ordinea naturală și ne-am obicinuit a vedea în omul muncitor pe omul sărac... Cauza la aceasta este împrejurarea că noi, pe cei ce voesc să lucreze îi siliim să-și plătească și permisiunea de a munci. Dacă cumperi un roc, un cal, o casă, plătești vânzătorului munca ce a prestat-o la producerea acelor lucruri. Dacă însă plătești cuiva pământ,

pentru ce i-l plătești oare? Ii plătești pentru ceva, la ce el n'a muncit, ceva ce a fost înainte de a fi omul, o valoare care nu este produsul unui om singuratic, ci al tuturor”.

Din cauza aceasta este bogat cel ce posedă pământ, iar cel ce-l lucrează sărac.

Se vorbește despre surplusul producției. Cum se poate vorbi despre așa ceva, până când sunt oameni cari duc mari lipsuri. Toate produsele despre cari se zice că ar fi în surplus sunt dorite de mulți oameni. Pentru ce aceștia nu le pot câștiga pe acelea. Pentru că n'au mijloace să le cumpere. Și pentru ce nu au mijloace? Pentru că câștigă prea puțin. Dacă muncitorul e silit să lucreze pentru o rublă și jumătate, nu e mirare că multe mărfuri nu se pot vinde.

De ce sunt nevoiți oamenii să lucreze pentru un preț așa minimal? Pentru că dacă ar cere plată mai mare, atunci s'ar găsi destui muncitori fără de lucru, să le ia locul. Mulțimea celor fără lucru scârțează prețul muncii la un minim, care abia le ajunge pentru trebuințele zilnice. Cum vine că oamenii nu pot găsi lucru? Te-ai gândit la aceasta, cât este de curios? Adam și Robinson Crusoe nu au întâmpinat greutăți în căutarea lucrului. Lipsa de lucru a fost de ceace s'au plâns mai puțin.

Dacă oamenii nu găsesc pe nimenea cine să

Numărul poporal pe 1 an 4. cor.

Pretul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2, 2 coraone

Cincisprezece luni de războiu au dovedit, că alianța e destul de șubredă. Cu horde nedisciplinate și nemulțumite nu cucerești lumea civilizată. Pentru Franța ar fi fost mai bine dacă se încredea în puterile ei și se prepara la ea acasă, ca Germania. Nu am fi auzit de o înțelegere franco-rusă. Am fi avut — poate — o alianță franco-germană, care ar fi oferit mai mare garanție pentru pacea Europei, decât multipla înțelegere de acum.

Dar să nu invinuiim destinul și evenimentele istorice. Cine știe cum ar fi fost mai bine? Cine știe viitorul?

Adevărat. Numai cât în evenimentele istorice și omul are un rol. Rolul cel mai important — vor zice unii. Pânza viitorului se țese din elementele trecutului și prezentului. Germele viitorului e prezentul și trecutul. Societatea viitoare se dezvoltă din societatea de azi, precum societatea de azi s'a dezvoltat din generațiile trecute. Evenimentele istorice le produc oamenii.

Cu drept cuvânt exclamă *l'Humanité* într'un număr recent:

„O, Franța, Franța! Fără îndoială te vei renaște. Iarăș vei fi mare. Geniul tău civilizator va străluci în lume. Dar vei plăti scump. Pedeapsa păcatelor tale va fi mare. Va cere mult sânge și multe lacrimi. Imposibil să mai cugetăm și să lucrăm ca în trecutul apropiat. Nemernic va fi cetățeanul, care nici după războiu nu va avea alte convingeri. Dacă nu ne vom îndrepta greșelile, nimic nu va plăti sacrificiul imens al eroilor noștri”.

Alte motive economice, cu cari „explică” războiul o seamă de biologiști și admiratori ai forței brutale sunt pur și simplu socoteli false. Acești savanți darviniști și nedarviniști uită daunele cauzate de operațiile militare, uită miliardele de datorie publică, ce apasă societatea din generație în generație, uită pierderile ireparabile de oameni.

Naivități adorabile sunt și considerațiile religioase, ce le înșiră în favorul războiului o seamă de preoți și teologi. Noi Români nu putem mândri cu astfel de preoți-cugetători. Ceva nu putem contesta. Religios poate fi

soldatul din tranșee, când în tot momentul îl pândește moartea. Religios poate fi combatantul, când îi șueră gloanțele pe deasupra capului și pe la urechi. Își face sfânta cruce și mătăanii, când scapă neatins de câte o ghiulea blăstămată.

Indurerăți pot fi membrii unei familii la vestea că tatăl, fratele ori altă rudă a căzut pe câmpul de luptă. Cea dintâi mângăere le va fi biserica. Din liturghiile, parastasele, prescurile și faptele caritative preotul trage concluzia, — cu oarecare dreptate — că familia respectivă a devenit mai religioasă.

Din fapte similare, sporadice, nu urmează că în general războiul promovează moralitatea și religiozitatea.

S'a mai zis, la începutul încăierării actuale, că războiul se poartă și pentru principiul de naționalitate. Eu însumi credeam, că vom asista la lupta disperată a rasselor. Dar cele 15 luni de operații intense au spulberat ideea aceasta, ca multe alte idei. Pravoslavnică Rusie s'a înțeles cu saxona Anglie contra Nemților, în al căror ajutor nu a sărit nici Danemarca, nici Suedia, nici Norvegia, oi tocmai mahomedana Turcie și pravoslavnică Bulgaria. La început părea că mortierele germane de 42 cm. vor bubui mai ales contra gîntei latine și o vor alarma. Când colo, după 9 luni de tir, abia s'a mișcat Italia, dar nu de groaza mortierelor, din motive superioare de rassă. Se asvârle cu capul de Dolomiți, îndemnată de irredenta. Spania, Portugalia, privesc impasibile la eforturile Franței. Grecia ezitează între Italia și Turcia, deși după rassă și trecut e mai apropiată de Italia. România păstrează o neutralitate pe deplin justificată.

Interese serioase economice — nu. Motive religioase și culturale — nu. Desrobirea popoarelor mici — nu. Principiul de naționalitate — nu. Lupta de rasse — nu.

Prin ce interese vitale se scuză măcelul general de azi?

Prin hegemonia lumii. Revanșa. Visul lui Petru cel Mare. Irredenta.

Veți admite că aceste nu sunt interese vitale, fără de cari să nu poată trăi o națiune cât de mare.

Totuș preparative militare. Încăierare generală. Operații pe toate fronturile: pe pământ și în aer, pe apă și pe sub apă. Vre-o 15 milioane de oameni, Sute de miliarde cheltuială de războiu. Și alte multiple binefaceri, economice și morale, de să-ți faci cruce de ele! Și vor mai urma. Par'că trăim timpuri apocaliptice. Par'că s'a coborât Anticrist și-și joacă mendrele printre oameni.

Rezultatul?

Aș vrea să fiu profet mincinos, dar multe lucruri vor rămânea cum au fost iar altele mai încurcate.

Și se vor afla poeți și cugetători cari să preamărească și să dorească războiul menit să descurce lucrurile ce *nu vrea omul* să le descurce. *Dacă ar vrea, le-ar descurca pe cale pacinică.*

Gavril Todica.

Germania și eventualitatea unui războiu romano-austro-ungar. Ziarul „Epoca” din București publică următoarea telegramă din Petrograd a ziarului parisiian „Le Temps”:

— Când cu trecerea sa prin București, ducele de Mecklenburg a insistat pe lângă regele Ferdinand pentru a obține o promisiune de neutralitate. El a mers până acolo încât a declarat că dacă România se va vedea obligată să intre în războiu cu Austro-Ungaria, Germania va păstra față de regatul român aceeași atitudine pe care o observă față de Italia.

In adevăr, guvernul german crede că are tot interesul să nu se certe cu România, chiar dacă ea ar intra în războiu cu Austro-Ungaria”.

Din cercurile competente, acestui svon l se dă cea mai categorică desmințire.

Strângerea relațiilor economice între Germania și Austro-Ungaria. Ni se anunță din Viena, că acolo au avut loc în zilele de 19 și 20 Noembrie consfătuiri între delegații asociațiilor economice din Germania, Austria și Ungaria — asta ca o urmare a tratativelor începute în chestiunea strângerei relațiilor economice între puterile centrale.

Consfătuirile au dus la un rezultat satisfăcător.

le dea lucru, pentru ce nu-și caută ei un teren de muncă independent? Simplu, pentru că sunt excluși dela singurul element, pe care se poate desfășura muncă omenească. Oamenii sunt nevoiți să lupte unul contra celuilalt pentru premiul celui ce le dă de lucru, fiindcă ocaziunea naturală pentru lucru li s'a răpit; fiindcă nu găsesc un petec de pământ, care să-l poată lucra fără ca să plătească altei ființe omenești permisiunea la aceasta.

Oamenii roagă pe Dumnezeu Cel Preabun să alunge dela ei sărăcia. Dar sărăcia nu vine prin legile dumnezeiești, ar fi o blasfemie ordinară a zice așa ceva: ea provine din cauza nedreptății unui om contra deaproapelui său. Să supozăm că Dumnezeu Preaputernic le-ar auzi rugăciunea; cum ar putea suferi să dăinuiească așa mult legile de acum? Gândiți-vă că Dumnezeu nu ne dă avuție, el ne dă numai materie brută, care noi trebuie să o aplicăm pentru câștigarea avuției. Nu ne dă din aceea destul? Ar putea înlătura oare sărăcia chiar de ne-ar da mai multă. Numai atunci, poate, dacă ar duplica puterea soarelui și rodirea pământului. Dacă ar lăsa să se înmulțească roadele câmpului și numărul vitelor, oare cui ar aduce mai mare folos? Într'o țară unde pământul este monopolizat din partea proprietarilor mari, de bună seamă că acestora. Dacă Dumnezeu ar asculta rugăciunile oamenilor și le-ar da ceea ce se roagă, cine ar avea folos de acolo?

În testamentul vechiu se povestește că Israelitii în trecerea lor prin pustietate, au devenit flămânzi și Dumnezeu a lăsat să curgă mană din cer. A fost de ajuns pentru toți și ei au luat și s'au săturat. Dacă pustietatea ar fi fost proprietate privată (ca de pildă pământul Britaniei sau Americii); dacă un Israelit ar fi avut un pogon, al doilea 20 pogoane din pustietate, al treilea 100, iar restul n'ar fi avut nici atâta cât să șadă pe el, atunci ce-ar fi fost din mană? Ce folos ar fi avut mulțimea din ea? Nimica. Cu toate că Dumnezeu a trimis mană destulă pentru toți, totuș mana aceasta ar fi rămas posesiunea proprietarilor de pământ. Ei ar fi pus cete de oameni să o adune și apoi ar fi vândut-o fraților lor flămânzi. Această vânzare poate, s'ar fi continuat până atunci, până când mulțimea și-ar fi dat și hainele de pe ea. Și apoi? Apoi n'ar mai fi avut pe ce cumpăra și urmarea ar fi fost că, în vreme ce ie muriau de foame, mana cea multă stătea adunată în grămezi mari, iar proprietarii de pământ s'ar fi plâns de surplusul producției manei. Ar fi o recoltă bogată și un popor flămând. Aceeas apariție, pe care și azi adesea o observăm.

Eu nu vreau să zic că după ce aceasta neîndreptățire ar înceta, n'ar mai rămânea nimica de isprăvit; vreau numai să zic că, *chestia agrară este punctul de oscilațiune a tuturor chestiilor sociale*. Faceți ce voiti, reformați cum voiti: voi nu veți deveni niciodată stăpâni să-

răciei ce se răspândește, până când elementul, pe care și din care trebuie să trăiască omul, adică proprietatea privată a unora, este prea puțină. Este imposibil. Urmând un guvern mai bun, acesta scârțiează dările, construiește linii ferate, înființează societăți de consum, dacă voiti, împărțește venitul între lucrător și stăpân, — iar urmarea care va fi? Că țara crește în valoare. Atât și nimic mai mult. Experiența ne învață. Nu aduc cu sine toate îmbunătățirile un preț maximal pentru pământ și averi, un preț pe care unii oameni trebuie să-l plătească altora, drept permisiune să trăiască?

Aceasta o observăm noi necontent în Rusia. Toți proprietarii se plâng de venit puțin și cheltuieli mari pe moșiile lor, pe când pretul pământului în continuu crește. Și trebuie să crească, pentru că populația în continuu se înmulțește, iar moșia este chestie de viață pentru această populație.

De aceea își sacrifică oamenii totul, nu numai puterea de muncă, ci chiar și viața pentru pământul, care lor le este oprit.

Rusia nu va ceda României — Basarabia?!

Senzaționala scrisoare a unui diplomat rus.

România nu poate să rămână în neutralitate! — Reconstruirea guvernului român. — Un articol al dlui profesor N. Iorga. — Complectarea artileriei române. — O comisie a puterilor centrale la București. — Un birou al munițiilor în România.

Arad, 23 Noemvrie.

De când situația în Balcani a devenit disperată pentru interesele înțelegerii, *pressa franceză* îndeamnă cu stăruință diplomația rusă, ca să facă tot posibilul ca România să capete promisiunea expresă că va dobândi îndărăt Basarabia, îndată ce va intra în războiu alături de împătrita înțelegere.

Dar îndemnurile acestea ale presei franceze au avut un răsunet foarte neplăcut în Rusia, cercurile autorizate de acolo nu vor nicidecum să deie ceva din pământul Rusiei — României, chiar și Basarabia răpită — o socot ca ceva rusesc de veci. Numai din pământurile altor state, mai ales din Austro-Ungaria, Rusia e gata cu dragă inimă să le ofere României, asta pentru simplul motiv, că nici ea, Rusia, nu posedă aceste pământuri, și numai România ar trebui să facă jertfe.

Ca să se vadă, cum se judecă în Rusia, chestiunea înapoierii Basarabiei României, ziarele din țară, publică un document foarte interesant.

Un „diplomat” rus, d. Grigore Lozinski, a trimis directorului revistei „*Mercure de France*” următoarea scrisoare, care e de altfel oglinda vie a unei întregi mentalități:

Domnule,

În interesantul d-tale articol în „*Mercure de France*” dela 1 Iulie 1915 afirmi că cedarea Basarabiei — care n'ar fi aparținut Rusiei decât dela 1812 la 1856 și ar fi fost reluată la 1879 — ar asigura intervenția României în favoarea aliaților și n'ar costa-o aproape nimic pe Rusia.

Permite-mi, domnule, să semnalez o eroare care s'a strecurat în articolul d-tale, și care mi se pare destul de importantă. Rusia n'a renunțat niciodată la drepturile sale asupra Basarabiei anexată în 1812. Numai districtul Ismail, la îmbucătura Dunării, care constituie aproximativ o cincime din teritoriul provinciei întregi, — a fost cedat Principatelor dunărene la 1856 și reluat în urma congresului din Berlin.

Clasele instruite ale populației basarabene sunt cu totul rusificate și nici nu vor să audă vorbindu-se de dominația românească. Noi Rușii nu vom consimți niciodată să pierdem această provincie care ne aparține de mai bine de o sută de ani, și care apără frontierele Podoliei și ale guvernământului Cherson.

Nu poate fi vorba despre cedarea Basarabiei României.

Cauza aliaților este dreaptă și resursele lor inepuizabile. La un milion de Români, Rusia poate mobiliza încă zece milioane de oameni, fără să renunțe la o parte a teritoriului său. Și trebuie să-ți mărturisesc, domnule, că este penibil să citești într-o revistă franceză rânduri care impută Rusiei lipsă de bunăvoință, după enormele sacrificii pe cari le-a făcut și pe cari va continua să le facă până la victoria finală.

Vorbind despre campania puterilor centrale în Serbia, ziarul „*Steagul*”, organ al partidului conservator din România scrie următoarele despre viitoarea atitudine a României: „...Politica noastră de neutralitate ne făgăduiește un viitor foarte întunecos.

Pe de o parte Bulgaria — negreșit dacă va învinge — va deveni mare. Va deveni mare prin teritoriul obținut dela Turci, va deveni mare prin adjudecarea întregii Macedonii de pe ambele părți ale Vardarului, va deveni mare prin

cucerirea întregii regiuni din dreapta Moravei, pornind dela îmbucătura Nișavei cu Morava, adică regiunea care cuprinde Nișul, Pirotul și Vrania, va deveni mare prin ocuparea, poate, a unei porțiuni din Albania.

Pe de altă parte România va suferi o sensibilă scădere economică din faptul legăturii Berlin-Niș-Sofia.

Cât timp ar fi rămas Serbia în picioare, legătura directă politică și economică între centrul Europei și Bulgaria—Constantinopol, nu ar fi fost cu puțință, în condițiuni favorabile, decât numai prin România; dar sfărâmarea Serbiei și cucerirea Nișului de către Bulgari înseamnă nu încercuirea României, ci înlăturarea ei din calea marelui trafic continental european-asiatic.

Rămânând așa cum suntem, fără orientare, fără a lua o hotărâre bărbătească, fără a avea curajul să luăm o atitudine activă, ne așternem un viitor mizerabil.

Scăderea noastră va fi și economică și politică, prestigiul nostru în Europa va fi desființat, după ce vom trăi o viață ticăloasă din mila altora, ne vom ofili cu încetul până ce, inutilitate geografică, ne vom stinge.

Căci la dreapta Dunării și în fața noastră, după cum se înalță, ca o sfidare, par'că, malurile bulgare, tot la fel se vor înalța puterea, prestigiul, mândria și falnică expansiune a poporului vecin. Înțins pe cel puțin 200 mii kilometri pătrați, răsufând prin trei plămâni maritimi, având forturi în Marea Neagră, în Marea Egee și în Marea Adriatică, având legătură directă prin calea ferată cu centrul Europei, regatul Bulgariei va deveni cel dintâi stat din peninsula balcanică și la porțile Orientului.

Un viitor de aur i-se va deschide, și în fața strălucirii, sale, toate celelalte state vor păli. Și dinaintea acestei perspective România rămâne neutră!

Oare cărmuitorii de astăzi nu văd primejdia?

Ziarul „*Dreptatea*” din București dă ca sigur că înainte de deschiderea parlamentului, d. Brătianu va efectua mult anunțata remaniere ministerială.

În urma ultimelor constatări avute cu fruntașii liberali, președintele consiliului a ajuns la o hotărâre: vor intra în guvern dnii Ferechide, Banu și Săveanu.

D. Ferechide va lua portofoliul externelor; d. Banu pe cel al justiției, iar d. Săveanu pe cel al industriei și comerțului. Se vor retrage prin urmare, din guvern dnii Porumbaru, V. Antonescu și Al. Radoviți.

D. Morțun despre care se răspândise șovnul că va ieși din guvern, rămâne la locul său, deși dorea să se retragă, pentru că avea nevoie de odihnă.

Remanierea se va produce chiar în cursul acestei săptămâni. Guvernul se va prezenta înaintea camerei refăcut.

Într'un judicios articol intitulat „*Florile dela Niș*”, d. profesor Nic. Iorga scrie următoarele în ziarul „*Universul*”:

„Revânșele nu sunt sănătoase, nici în pregătirea lor, care otrăvește sângele, nici în săvârșirea lor, care astupă ochii înaintea realităților viitorului, care se apropie. Popoarele sănătoase nu le au. Ele știu că ura vine din ură și că acela care stinge cel dintâi ură, în sufletul său este cel mai mare”.

Aflăm din Monitorul oficial al României, că printr'un decret regal cu datul de 1 Noemvrie a. c. s'a hotărât următoarea complectare a artileriei române:

1. Regimentul 1 artilerie de asediu va purta

denumirea de regimentul 1 artilerie grea, cu reședința la fortul Jilava;

2. Divizionul de obuziere grele se transformă în regiment, purtând denumirea de regimentul 2 artilerie grea, cu reședința la București;

3. Se creiază:

a) Un regiment de artilerie grea purtând denumirea regimentul 3 artilerie grea, cu reședința la fortul Chitila;

b) Un comandament de brigadă cu denumirea brigada 1 artilerie grea, cu reședința la București.

Această brigadă va fi compusă din cele 3 unități de mai sus.

Trupa acestor unități se va recruta din întreaga țară.

Artileria grea va depinde, ca comandament, de comandamentul cetății București; ca parte tehnică, de inspectoratul general al artileriei, iar administrativ, de intendența stabilimentelor centrale.

Ziarul agricultorilor „*Agrarul*” află dela ministerul de finanțe român, că la București a sosit o comisie dela oficiul austro-ungar și german de cumpărare de cereale, care a început tratativele cu marii agricultori români pentru a cumpăra 100,000 vagoane de cereale. S'a obținut dela guvernul român și permisul pentru ridicarea cerealelor cumpărate încă anul trecut și cari se află în șleपुरi prin porturi.

Aflăm din București, că la ministerul lucrărilor publice române s'a făcut acum instalarea unui nou birou al munițiilor pentru armamentul țării. Acest birou care era până acum la ministerul de războiu, a fost detașat la ministerul lucrărilor publice, și pus sub conducerea dlui Anghel Saligni.

Biroul și-a început activitatea în 5/18 Nov.

Participarea Italiei la campania balcanică.

Arad, 23 Noemvrie 1915.

Le Temps, organul ministerului de externe francez, în numărul dela 15 Noemvrie are următorul articol asupra situației internaționale militare a Quadruplei:

Italia, care s'a asociat tuturor demersurilor Quadruplei în peninsula balcanică și deja deunăzi acelor cari avertizau Grecia față de o politică pe care eventual ar urma, uitându-și datoriile sale, când ar desarma pe Sârbi. Opinia italiană se pronunță din ce în ce mai clar pentru o intervenție și guvernul n'are nici un motiv să n'o urmeze. Înaintarea Austro-Ungarilor în sandjaciul Novibazar, luptele încinse între avantposturi la Lovcen, care domină, se știe situația Cattaro-ului unde o escadră austriacă ține post, încercările de răscoală din Albania — sunt tot atâtea motive pentru a determina guvernul lui Victor Emanuel să nu fie surprins de evenimente.

Se pare că acțiunea italiană trebuie să se producă peste Albania. La Roma nu este indiferent, dacă Austro-Ungarii se instalează de-a lungul litoralurilor muntenegrine forțând invazia spre Scutari. Consultați nu va tolera ca Bulgarii să-și deschidă debușuri la Adriatică. Existența Serbiei este necesară Italiei. Adriatica va fi asigurată Italiei de diviziunile de bersaglieri cari vor debarca la Santi Quaranta, Valona și Durazzo.

Din trei porturi duc căi ce se pot întrebuița, parte foarte bune, către câmpia dela Cosovo. Drumul ce pleacă dela Santi-Quaranta este excelent pe întreaga lungime de 300 kilometri. Tribuna remarcă: în tot timpul cât Sârbi și trupele franco-engleze nu vor reuși să scoată pe Bulgarii din Uesküb și drumul Salonului nu va fi deschis, soarta armatei sârbești va depinde de ușurința circulației pe drumurile albanezești. Pe aceste drumuri se poate da repede ajutorul italianesc vitejilor noștri aliați în anumite puncte primejdiate. Sunt și alte drumuri susceptibile, cari pot fi utilizate și cari sunt tot atâtea deschizături cari vor permite Serbiei să respire.

De altă parte Essad-pașa va da corpului

expediționar sprijinul aderenților săi și autoritatea sa prezența Italianilor o va consolida-o pentru a paraliza propaganda austro-ungară, bulgară și turcă ce se face în această țară. Grecii, cari sunt așezați în Epirul septentrional dela încheierea domniei prințului de Wied, nu vor avea nici un rezon să facă obstacole trecerii Italianilor prin regiuni și atitudinea lor amicală le poate asigura aici posesiunea definitivă. Italia este avertizată să facă un efort puternic în Balcani pe calea cea mai comodă, mai scurtă și care îi va permite să întrevadă rezultatele cele mai prompte atât în ce privește ajutorul Sârbilor cât și interesele speciale ale Italiei însăși. Cursul evenimentelor va fi determinat de dezvoltarea ulterioară pe care această intervenție a celor patru puteri ale Ententei va urmări-o în sectorul oriental al războiului.

România — sfinx.

Sentinela civilizațiunii europene.

București, 20 Nov.

Marele ziar rus „Revi”, ocupându-se de atitudinea României, pare a fi mulțumit eventual cu neutralitatea păstrată de noi față de războiul mondial, dar... Cu toată mulțumirea, ziarul în chestiune se întreabă:

— *România, acest sfinx, precum am zis, deși pare hotărâtă de-a păstra neutralitatea totuși nimic nu ne îngăduie să prevedem cum-că această neutralitate va dura și nu se va transforma, imediat ce interesele sale vor fi în joc.*

Ba, bine că nu.

Un popor conștient de dezastrul său nu poate alege o altă atitudine decât aceea care-l determină să se conforme astfel după cum cer interesele sale proprii.

Comparațiunea României cu un sfinx, făcută de ziarul rus este bine aleasă, căci această comparațiune culorată zugrăvește într-un mod plastic atitudinea istorică a țării-soareii românești.

Aruncând o privire retrospectivă asupra istoriei neamului nostru vedem prin câte și câte vijelii a trecut țara românească dela înfăptuirea ei până în zilele noastre.

În curgerea de secole poporul român a fost nevoit a-și apăra patria în contra formidabilelor coloși politici, ce s'au încheșat în jurul nostru; fiecare din acești coloși căuta să ne înghiță, și numai mulțumită virtuții și vlagei poporului român am scăpat de robia năpraznică, ce ne-a fost ursită de imperiul formidabil otoman, apoi sfâșiati de două imperii creștine — acoperiți de răni, însângeați până la măduva oaselor, am știut să ne apărăm neatârnată patria-mame.

Ca un sfinx, cu ochii mari deschiși mereu spre hotarele țării privea neamul nostru la troianele ce treceau din Asia în Europa.

Și astăzi ca și în curgerea secolelor România rămâne ca un sfinx față de războiul mondial, care sfâșie lumea întreagă, dincolo de hotarele sale.

Sfinxul privește și așteaptă cu resemnarea de granit soarta celor ce se războiesc.

Conștiința neamului nostru misterios ne șoptește că aci, unde soarta ne-a așezat, suntem datori a păzi cu sfințenie patrimoniul civilizațiunii europene, a cărei sentinela am fost și suntem.

Și ca un sfinx suntem conștienți că *enigma existenței noastre trebuie acum să fie deslegată.*

În interesul omenirii întregi, în interesul civilizațiunii în general, în interesul Austro-Ungariei și al Rusiei în particular este ca

România întregită să devie un stat etnicește format din tot ce este și a rămas Român, deoarece numai astfel enigma existenței noastre se va deslega în folosul tuturor.

Numai astfel neamul nostru se va ridica nu numai pentru el, dar și pentru omenirea din care face parte.

Adevărata civilizațiune nici nu poate face deosebire între aceste două activități și directive.

A lucra numai pentru una și împotriva celeilalte a nu cunoaște nici firea lucrurilor omenesti, nici rostul popoarelor, cari alcătuiesc omenirea.

Zamfir C. Arbure.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele comunicate oficiale:

Budapesta, 22 Noemvrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: Italianii și-au continuat atacurile cu ferocitate, dar cu aceleași nesuccese ca și până acum contra capului de pod dela Gorizia. Lupte deperate s'au dezvoltat îndeosebi pe sectoarele dela Aslavia, unde regimentul dalmatin landwehr sprijinit de vitejii regimentului 17 din Craina, au reocupat pozițiile noastre ocupate ieri de inamic. Partea sudică a Podgorei a fost atacată de cinci ori din partea Italianilor, întăriturile și atacurile lor însă s'au zădărnicit în focurile și în luptele noastre de granate de mână. Pe sectoarele de pe litoralul Doberdo, sforțările dușmanului au fost direcționate îndeosebi către San Martino. După mari preparative de artilerie, Italianii au reușit să intre aici în liniile noastre, printr'un atac de noapte însă am reocupat pozițiile noastre cu excepția unul tranșeu de puțină importanță. La nord dela capul podului Gorizei spre sud dela Zagora, un detașament dușman puțin important a trecut peste Isonzo, către seară însă, am scos pe Italiani de pe malul stâng al râului. Pe linia din Tirol, atacurile dușmane sunt direcționate îndeosebi contra Col di Lanei, de sigur pentru ca să poată verifica comunicațiile date despre marile ocupări de teren. Artileria grea italiană a dat ieri cele mai violente canoade cari întrec pe cele de până acum. Trei atacuri date contra vârfului de munte le-am respins.

Pe frontul sudostic: Trupele combatante austro-ungare din împrejurimea Cainței au gonit Muntenegrii din pozițiile coastei nordice de pe muntele Goles. Spre ost dela Gorest luptele continuă. Din direcția Nova-Varosei un detașament austro-ungar se apropie de Priepolie. Prada de războiu din Novibazar făcută de armata generalului Kövess este de 8 tunuri de mare calibru, 50 mitraliere, 4 milioane gloanțe de pușcă și alte muniții. Dușmanul rămas în partea ostică a orașului a fost scos de acolo de către trupele germane, făcând prizonieri 300 Sârbi. O diviziune austro-ungară înaintată în valea Ibarului, în cursul zilei de ieri a ocupat cu asalt trei poziții continuate sârbești construite în direcția nordică, la 20 km. de Mitrovița. Seara, printr'un asalt dat pe neașteptate au ocupat și a patra poziție și au făcut prizonieri 200 Sârbi, și au luat 6 tunuri, 4 mitraliere, o coloană de muniții și mulți cai. Armata generalului Gallvitz, în luptele reușite date spre sud de muntele Prepoliaț a făcut prizonieri 1800 Sârbi. Atacurile armatei bulgare spre ost și sud-ost dela Pristina, cu toată rezistența eficace a Sârbilor, câștigă teren zi cu zi.

Berlin, 22 Noemvrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Evenimente de importanță nu sunt. Artileria dușmană a dezvoltat activitate foarte vie în Champagne, între Maas și Mosel și spre ost de Luneville.

Pe frontul oriental: Un slab atac rusesc spre nord-vest dela Dünaburg în direcția cimitirului dela Illuxt a fost respins de trupele noastre. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul din Balcan: La Socanița în valea Ibarului am respins mai multe poziții dușmane. Pe ambele părți de Podnievo am forțat intrarea în valea Cabului. Ieri am făcut prizonieri mai mult de 2600 Sârbi, am luat 6 tunuri, 4 mitraliere și numeroase muniții de războiu. În arsenalul din Novibazar ne-a rămas pradă de războiu 50 tunuri de calibru mare și 8 alte tunuri de sistem vechiu.

Problemele viitoare ale Italiei.

— Declarațiile ministrului Orlando. —

Lugano, 21 Noemvrie 1915.

Ministrul de justiție italian, Orlando — după cum se anunțase — a rostit în Palermo un discurs, vorbind despre problemele viitoare ale Italiei.

Poporul italian — a spus ministrul italian — a fost conștiu de *difficultățile enorme*, cari le va întâmpina întreprinderea sa și nu e adevărat, că armata italiană ar fi crezut că va avea în față un *dușman sleit de puteri*.

Ministrul Orlando a încercat să justifice războiul Italiei spunând între altele:

— Nu este nime în Italia, care să fi crezut că pentru interesele Austro-Ungariei ar curge vreodată sânge italian.

Italia e deplin de acord cu aliații săi în cât privește scopurile finale ale războiului. Ministrul de justiție italian a accentuat că între membrii împătritei înțelegeri nu există numai *comunitate de interese materiale* ci și o *comunitate de ideale*. Italia n'a legat intervenția sa de noutățile, pe cari a avut speranță să le câștige, ci s'a declarat gata să *aducă toate jertfele pentru cauza comună*.

Vorbind despre interesele Italiei în Balcan ministrul a declarat că *Italia nu dorește să ia parte activă în acțiunea, care are de scop salvarea Serbiei*; Italia e cuprinsă numai de însufletire *platonice* față de Serbia. Ministrul a remarcat virtuțile supraomenești și neîntrecute ale regelui, armatei, guvernului și poporului italian, vorbind cu entuziasm despre unitatea națiunii italiene.

Privitor la legea de garanță ministrul de justiție a spus, că mulțumită loialității Italiei, Papa își poate desfășura activitatea în cea mai deplină libertate.

Italia a învins monarhia — și-a terminat ministrul Orlando discursul — și cu cât va fi dușmanul mai mult înfrânt, acesta cu atât mai mult își va răsbuna pe orașele deschise, pe locuitorii și operele monumentale din aceste.

Însfârșit ministrul a repetit acuzele curioase despre modul de luptă iloyal al trupelor austro-ungare și amintind de scufundarea „Anconei” a provocat poporul italian la răzbunare.

Grecia nu va uza de represalii?!

Impătrita înțelegere face serioase pregătiri în Balcani

Rezultatul consfăturilor lui Kitchener. — Asigurările regelui și guvernului grec. — Grecia nu va uza de represalii față de puterile înțelegerii. — Ore decisive în Grecia! — Cercurile politice franceze mulțumite cu rezultatul misiunii ministrului Denys Cochin. — D. Venizelos în expectativă. — Precizarea situației în Grecia e chestie de zile. — Diadohul inspectează trupele grecești din Macedonia. — Aliații debarcă trupe la Cavalla.

Arad, 23 Noemvrie.

După știri din sursă engleză și franceză ministrul Angliei la Atena a comunicat guvernului elin, că împătrita-înțelegere a hotărât blocarea comercială și economică a Greciei. Știrea deși neconfirmată încă în mod oficial, nu încapă nici o îndoială că înțelegerea a făcut acest pas față cu statul elin.

Lordul Kitchener însoțit de Sir Alliot, ministrul Angliei, s'a prezintat în audiență la regele Constantin. Această consfătuire a ținut peste o oră. Semioficiosul grec „Embros” pretinde a ști că atât regele Constantin cât și guvernul elin au dat lui Kitchener asigurări formale că Grecia nu va uza de represalii față de armatele aliaților în cazul când acestea ar fi silit să se retragă pe teritoriul Greciei, și nu va face greutăți nici ce privește trupele debarcate sau cari vor mai fi debarcate la Salonic.

În mod oficial această știre nu este încă confirmată, se știe însă că demersul colectiv al înțelegerii făcut la Atena are caracterul de ultimatum.

Deși blocada anunțată nu înseamnă totodată ruperea definitivă a raporturilor diplomatice între puterile înțelegerii și Grecia, ea este de sigur ultima cartă prin care se face presiune asupra satului elin.

Ziarul vienez „Neue Freie Presse” în numărul ce primim azi la redacție publică o foarte importantă telegramă pe care ziarul o primește dela frontiera greco-bulgară relativ la acțiunea și planurile împătritei-înțelegerii în Balcani. Iată cuprinsul ei:

— În cercurile militare grecești se urmărește cu cea mai mare atențiune noua fază în care pare să intre operațiile anglo-franceze în Balcani. Dacă până acum s'a putut vorbi de slabele pregătiri ale înțelegerii pentru o acțiune în Balcani, pare că de aci înainte înțelegerea e ferm hotărâtă să dea o mai mare importanță întreprinderii ei în Balcani.

În zilele din urmă trupele anglo-franceze au desfășurat o activitate mult mai vie ca până acum, și primul rezultat ce-l vor ajunge prin aceasta e că vor sili pe Bulgari să trimeată aproape de granița Greciei, foarte mult mai mari ca până acum. Nu trece zi, ca să nu sosească la Salonic noi transporturi de munițiuni și trupe. Îndeosebi multă artilerie aduce înțelegerea în Balcani.

Se poate dar prevedea că în valea Vardarului vor avea loc încă lupte grele, și Bulgarii ar face bine să se pregătească de acum pentru ele.

După toate indiciile, vor sosi la Salonic

încă multe trupe anglo-franceze. Fapt e că Salonicul aduce înțelegerii mari faloase. Anglo-Francezii se simt la Salonic ca la ei acasă.

Ce va face Grecia nu se știe încă. După unele știri, guvernul grec e ferm decis să păstreze o strictă neutralitate, și să desarmeze trupele sârbești și anglo-franceze ce s'ar refugia pe teritoriul grec. După știri din Anglia însă, Grecia ar fi făcut noi concesii înțelegerii. Anglia vrea să violeze neutralitatea Greciei. Anglia nu se va da îndărăt să bombardeze cu flota ei toată coasta Greciei, dacă guvernul grec nu se va conforma pretențiilor înțelegerii.

După ziarul italian „Stampa”, Grecia vrea să-și câștige încă timp, așa că la ultimatumul înțelegerii Grecia va ocoli să dea un răspuns precis. Ambasadorul englez însă a anunțat guvernului grec că înțelegerea a decis blocarea economică și comercială a Greciei.

Pentru azi primim următoarele știri în privința pregătirilor serioase ale înțelegerii în Balcani și a rezultatului misiunii lordului Kitchener și a ministrului francez Denys Cochin la Atena:

Lul „Corriere della Sera” i se anunță din Atena: Înainte de ce ar fi părăsit lordul Kitchener Atena, regele Constantin și-a exprimat dorința de a mai vorbi cu lordul Kitchener. Sir Elliot, ministrul englez la Atena, comunicându-i lui Kitchener dorința regelui, acesta imediat s'a prezentat la palatul regal. Consfătuirea între rege și Kitchener a durat o oră. Apoi Kitchener a avut o întrevedere cu d. Skuludis, primul-ministru grec.

Deocamdată nu se poate scrie nimic nici despre consfătuirea ce a avut loc între Kitchener și regele Greciei și nici despre consfătuirea lui cu guvernul grec. Din declarația consulului francez d. Guillemin se poate trage concluziunea, că aliații nu cer Greciei testarea din neutralitate, ci numai manifestarea unei neutralități binevoitoare.

Ziarul englez „Times” prezintă consfăturile ce au avut loc între Kitchener, regele Constantin și primul-ministru Skuludis ca o rezolvire norocoasă a chestiei cum vor fi tratate trupele aliaților, în cazul când acestea s'ar vedea nevoite să se retragă pe teritoriu grec.

Lordul Kitchener a fost însoțit de Mac Mahon, guvernatorul Egiptului, Mac Well, comandantul trupelor engleze în Egipt, generalul Honze și colonelul Fitzgerald.

Doi înalți ofițeri greci au fost împărțiți pe lângă lordul Kitchener.

Se anunță din Atena, că ieri după amiază, după depărtarea dlui Skuludis dela lordul Kitchener, acesta a avut o consfătuire cu generalul Dusmanis și colonelul Metapsas, șefii primului și celui de al doilea stat major al armatei grecești. Această consfătuire a avut loc

în Palatul consulatului englez și a ținut peste două ore.

În cercurile Politice se atribuie o foarte mare importanță acestei consfătuiri, la care au participat și înalții ofițeri din suita lordului Kitchener.

Semioficiosul grec „Embros” pretinde a ști din sursă sigură, că în audiența de ieri regele Constantin precum și guvernul grec au dat lordului Kitchener asigurări formale, că în nici un caz Grecia nu va uza de represalii față de puterile din împătrita înțelegere. Diferențele existente vor fi aplanate în mod pașnic.

La această știre „Embros” adaugă, că cei cari au avut ieri ocaziunea să fie în societatea lordului Kitchener după audiența acestuia la rege, au câștigat impresia că în prezent chestiile pendente au pierdut mult din gravitatea lor.

Lui „Petit Journal” i se anunță din Atena, că cercurile politice grecești privesc cu încredere evenimentele. În general la ambele partide se constată o sinceră năzuință de deslăgare a chestiilor grave. Grecia are tot dreptul să nu se abată dela politica ei de binevoitoare neutralitate manifestată până în prezent. Cercurile guvernului nu tradează nici cea mai mică neliniște. În aceste cercuri se spune, că nu există nici o divergență de păreri, care să nu poată fi aplanată.

În urma părăsirii Atenei, întâmplată la 14 Noemvrie n., de către ministrul francez d. Denys Cochin, cercurile guvernului francez constată o dispoziție favorabilă în cercurile conducătoare grecești față de Franța.

Ziarul grecesc „Patris” află, că după audiența de o oră la regele Constantin, ministrul francez d. Denys Cochin a avut o întrevedere cu d. Venizelos și cu d. Zavitasnos, fost președinte al Camerei, cărora le-a comunicat rezultatul audienței sale la rege. Asemenea și lordul Kitchener a avut întrevederi cu d. Venizelos, atât înainte cât și după audiența la palat.

Redactorul ziarului „Patris” a vizitat pe fostul prim-ministru grec solicitându-i informații autentice despre consfăturile lordului Kitchener și a ministrului francez Cochin cu regele Constantin precum și despre ultimatumul puterilor din împătrita înțelegere.

D. Venizelos a spus că nu vrea deocamdată să neliniștească opinia publică cu forțarea unor chestii încă nerezolvite. Grecia numai printr'o politică pur grecească, iar nu altfel, poate fi salvată din încurcătura nefastă în care a împins-o politica guvernului Skuludis. Imediat ce factorii competenți își vor fi spus cuvântul hotărâtor — ceea ce încă nu s'a făcut — dsa va fi în drept și va avea motive să-și spună popoului cuvântul său. Până atunci d. Venizelos va sta în expectativă.

La întrebarea dacă sunt adevărate cele ce s'au publicat până acum în ziare în privința ultimatumului puterilor înțelegerii, d. Venizelos declară că acestea numai în parte corespund adevărului. Dsa știe atâta că înțelegerea a hotărât să dea o situație definitivă precisă trupelor sale. În consecință, a spus d. Venizelos, clarificarea foarte precisă a viitorului e chestie numai de câteva zile.

Ziarele rusești ca „Nowoje Wremja”, „Rus-koe Slovo” și altele publică cu permisiunea cenzurii, că în demersul colectiv al înțelegerii către Grecia se spunea, că în vaz dacă Grecia nu ar da până Duminecă seara un răspuns mulțumitor, guvernele puterilor din împătrita înțelegere vor proclama anexarea în mod provizoriu a Salonicului către Anglia.

Se anunță din Salonic, că diadohul grec (mostenitorul de tron) a plecat în Macedonia, unde trece în revistă trupele concentrate în orașele de aici. Trei părți din armata greacă este concentrată în Macedonia.

Călătoria diadohului și concentrările grecești au o foarte mare importanță.

Ziarul „Morning Post” spune, că Quadrupla nemai așteptând răspunsul din partea Greciei, a luat măsuri pentru debarcarea unor considerabile forțe armate în portul grec Cavalla.

Cum apără Englezii canalul de Suez?

De ce forțe dispun Englezii în Egipt. — Neîncrederea în triburile Sudanului și Libiei. — Flota va apăra Canalul! — Ingrijorarea crește.

Cairo, 20 Noembrie 1915.

Furtuna ce bântue acum cu urgie în Balcani se apropie și de Egipt. Primele semne de nervozitate au început a-și face apariția și între altele e demn de reținut faptul că autoritățile engleze interzic tuturor pasagerilor neutrali ce călătoresc spre Indii, de a debarca fie numai pentru un moment la Port-Said sau la Suez.

E interesant să se știe ce măsuri s'au luat aci spre a para apariția și efectele uraganului ce se anunță.

Sistemul apărării adoptat de autoritățile militare engleze pentru siguranța canalului, are ca bază principală chiar canalul; lucrul se știe de toată lumea, și cei ce privesc cu ingrijorare norii dela orizont își exprimă față temerea că aceasta ar fi o greșală fundamentală. De ce?

Transformându-se canalul într'un fel de tranșeu, el nu va mai putea funcționa dela primul atac, ca linie de comunicație și faptul e asemănător cu un dezastru. Comunicația cea mai lesnicioasă cu Indiile ar fi întreruptă. Circulația vapoarelor ar fi amenințată apoi serios prin prezența bandelor de Beduini și de Turci în deșertul Sinai, pe care guvernul londonez l-a lăsat pur și simplu fără apărare și la discreția dușmanului. Mai pot veni apoi atâtea surprize, ca atacuri nocturne, aruncare de mine în apă etc. încât tema apărării prezintă în stadiul ei actual de efectuare atâtea lacune încât se așteaptă din zi în zi să-și facă apariția primul semn al acestei stări de lucruri: sdruncinarea scaunului guvernatorului general *Sir John Grenfeld Maxwell*.

Englezii se tem grozav de spionaj. Nu se poate apropia nimeni de canal fără a fi cercetat cu o răbdare în amănunțimi, pe care nu o pot avea decât Englezii.

Vai de cel ce ar avea imprudenta să vorbească nemțește în excursiunea ce ar face-o dela Cairo spre Port-Said! La reîntoarcere, și-ar găsi casa, podul, beciul și tot în fine scotocit și răvășit.

Proprietarilor de prin partea locului li s'a interzis de a-și părăsi căminul în timpul nopții.

Și cu toate măsurile, se citește totuși des prin ziare prinderea a numeroși spioni încărcăți cu... aur! De unde și pentru cine? Lucrul acesta și alte împrejurări în fine fac populației mahomedane — adică filo-germane — impresia că țara se află în stare de războiu, și aceasta formează o pată neagră în sistemul apărării engleze.

Acest sistem se mărginește însă numai la porțiunea de canal dintre Suez și Canal, ori englezul ar trebui să știe că Marea Roșie nu este nici decum infalibilă pentru tunuri. Coasta răsăriteană a Mării Roșii nu este apărată și de altfel ar fi aproape imposibil să fie ocupată în întregime de oameni în cantitate suficientă.

Coasta va fi apărată de câteva crucișetoare ce vor face poliția coastelor și aceasta presupune înlăturarea oricărui pericol.

Prin anumite cercuri de aci se consideră însă ca sigur că o armată mică, dar hotărâtă, ar putea trece prin golful de Suez ca să cadă în spatele apărătorilor canalului, mai cu seamă că năvălitorii vor fi susținuți de numeroasele triburi ce locuiesc deșertul.

Dacă Englezii ar fi ales linia de apărare *El-Arish-Akaba*, ar fi deturnat o sumă de greutate. La începutul ostilităților turco-egiptene, au fost debarcate ceva trupe engleze în Akaba, însă fiind prea slabe au fost repede isgonite de acolo. *El-Arish*, a fost multă vreme ocupat de Turci înaintea izbucnirii războiului. Pentru ce Englezii nu au bombardat, distrus și ocupat această localitate, când nu aveau greutate de surmentat, rămâne pentru toată lumea o enigmă.

Canalul de Suez este prevăzut cu artilerie numai pe malul apusean unde se află cantonate și trupele. Întreaga armată ce se află în Egipt, nu poate fi mai mare ca 200.000 oameni (anume: 70.000 australieni, 100.000 din armata lui Kitchener, și 30.000 Indieni); trupele indiene, cu toate că „Havas” le cifrează cu mărime

la 50.000 oameni nici nu există și aceasta pentru că e toată mahomedană și mai ales pentru că i-se cunosc simpatiile prea des exprimate încă, pentru Turci.

Din aceste trupe, o bună parte e destinată a face poliție prin interior spre a ține în frâu o eventuală ridicare a tributarilor, iar o alta e concentrată în diferite puncte spre granița tripolitană. În oaza Fayum s'a concentrat o garnizoană importantă. Sudanul apoi, nu poate fi considerat tocmai sigur pentru guvernul britanic, ca să se riste ridicarea trupelor cantonate pe acolo.

Astfel, aproape o jumătate din apărătorii Egiptului și canalului în prima linie, sunt dislocați în interior și naște întrebarea dacă murmurul printre triburi nu va imobiliza încă o bună armată engleză, mai cu seamă că — după cât transpiră — vestile sosite de prin interior nu sunt de natură prea liniștitoare.

Se socoate deci că pentru apărarea canalului de Suez maximul de forțe ce pot aduce Englezii, sunt cam 50.000 oameni, în mare parte indieni, căci așa zisa armată a lui Kitchener de 100.000 oameni, se asigură că și-a găsit de mult mormântul în Dardanele, așa că nu figurează decât pe hârtie.

Lipsa de trupe se manifestă de altfel și prin aceea că pentru apărarea canalului e vorba să se întrebuinteze flota de războiu. Lucru ar fi posibil până la un punct. Ce va face însă această flotă când Turcii vor aduce teribilele mortiere germane de 42 cm. ce pot lovi, distruge și înmormânta în fundul canalului mândria britanică fără a putea fi măcar atinse.

Furtuna ce se apropie va fi grozavă. Putea-vor Englezii apăra cu succes canalul? Chestiunea e de importanță extraordinară, în joc fiind existența celui mai vast imperiu colonial.

Lucrul ar fi important și pentru statele neutrale cari au legături cu Extremul Orient și cari au fost în toate timpurile la discreția autorităților britanice.

Canalul de Suez însă e inima Egiptului și baza dominațiunii engleze de aci. Vor putea ține piept Englezii cu cele câteva zeci de mii oameni unei armate de sute de mii, înarmată, echipată și condusă de ofițeri germani?

Iată atâtea chestii ce preocupă pe toată lumea de aci.

Populația engleză ca și cercurile conducătoare cu greu își pot ascunde ingrijorarea ce le cuprinde în fața uraganului ce bubue acum mai la nord, și în fond — au dreptate.

A. F.

Războiul european.

Roosevelt e războinic.

Berlin. — Lui „Tägliche Rundschau” i se telegrafiază din Haga: Roosevelt a declarat unui colaborator al lui „Petit Journal”, că, dacă pe timpul afacerii „Lusitania” ar fi fost el președinte, ar fi procedat cu totul altcum, decum a procedat Wilson, care a lăsat să-i scape prilejul ca să devină un Washington sau un Lincoln. Roosevelt e de părere că în Statele-Unite ar trebui să se introducă, după pilda din Helveția, obligativitatea generală a serviciului militar și să se organizeze o flotă care să fie după mărimea ei a doua în lume.

Guvernul sârb în Muntenegru. — Sârbii încearcă o rupere de front spre sud?

Budapesta. — Se anunță dela cartierul mareșalului *Mackensen*: Cu două zile înainte de sosirea Germanilor, guvernul sârb se găsea în Crajevo; de aci guvernul sârb s'a mutat la Raska, iar de aci probabil a trecut peste Novibazar, s'a refugiat în Muntenegru.

În prezent mișcările armatei sârbe tradează o tentativă de rupere de front spre sud.

Roosevelt vrea să lupte în armata antantelor.

Londra. — „Daily News” primește din Ottawa (Canada) următoarea telegramă: Roosevelt va face ministrului de războiu englez propunerea, că vrea să lupte în armata antantelor în fruntea unui batalion din Canada.

Chemarea recruților ruși din 1918.

Stockholm. — În urma informației ziarului „Birsevija Vjedomosti” în Rusia se vor înrola recruții anului 1918, adică aceia cari în împrejurări normale trebuie să se înroleze numai peste trei ani.

Convocarea Camerei bulgare.

Sofia. — Camera bulgară se va convoca prin mijlocul luni Decembrie. Obiectul principal al desbaterilor va fi asupra teritoriilor cedate Bulgariei de Turcia, precum și anexarea Macedoniei.

Comunicatul miniștrilor francezi despre consiliul de războiu.

Lyon. — „Progres” anunță din Paris: Comisia senatului pentru afacerile externe a dat ascultare comunicatelor prim-ministrului *Briand* și a ministrului de marină *Lacaze referitoare la situația din Balcani și expediția din Salonic*. În numele guvernului, *Briand* a făcut declarații referitoare la înțelegerile avute în consiliul de războiu din Paris cu membrii guvernului englez, comunicând totodată hotărârile luate în conștelegere.

Diviziune de aeroplane rusești în Basarabia.

București. — Din Tulcea se anunță că de câteva zile se fac mari transporte de aeroplane în Bender, din cari Rușii vor să formeze o divizie de aeroplane, pentru armata care operează în Basarabia. Transportul trupelor în Basarabia sudică se continuă.

Noul guvern portughez.

Paris. — „Temps” primește din Lisabona știrea că președintele republicii a primit dimisia guvernului *Castro*. În urma comunicațiilor din ziare guvernul democrat a fost compus în chipul următor: Președinte: *Alfonso Costa*, interne și finanțe: *Alexandro Braga*, justiție: *Catanho de Meuzes*, războiu: *Norten de Mattos*, marină: *Leotte Derego*, externe: *Antonio Maezira*, comerț: *Da Sylva*, afacerile coloniilor: *Ribeiro*, culte și instrucție: *Jouo de Barros*. O ședință extraordinară a camerei va fi convocată înainte de 3 Decembrie.

Socialiștii francezi împotriva păcii premature.

Paris. — Propunerile de pace, ce se ridică mereu la suprafață în țările neutre, nu găsesc răsunet în Franța. Cu atât mai puțin sunt aplicați Francezii spre pace, deoarece ei trăiesc în credința, că Germanii, cari și-au răstelit forțele pe diferite fronturi mari, se vor epuiza însăși. Se pare, că majoritatea o au aceia, cari judecă astfel, dar se găsesc mulți și de aceia, cari nicidecum nu pot descoperi o slăbire a forțelor germane având în vedere faptul, că Germanii sunt tot așa de tari la Noyon ca și la Vilna și mâne la Constantinopol. De aceasta părere e și *Clemenceau* în ziarul său.

E interesant de știut ce atitudine au luat socialiștii francezi față cu conferența internațională a socialiștilor, care a avut loc în Zimmerwald din Elveția. Din partea Francezilor au luat parte sindicalistul *Menheim* și *Bourderon* la această conferință, în care s'a votat rezoluțiunea că ar fi de dorit încheierea păcii și adecă pe baza, că nici o partidă beligerantă să nu stăruie pentru ocupațiunile sale teritoriale. Comisiunea permanentă a partidului socialist francez din care fac parte între alții *Renaudel*, *Guesde*, *Vaillant*, *Compere-Moret*, *Hervé*, a dat în zilele trecute un manifest, prin care desaproabă rezoluțiunea luată la Zimmerwald și se declară împotriva astorfel de conferințe. În manifestul socialiștilor francezi se declară că o pace dănuitoare se poate imagina numai după înfrângerea militarismului german și ieșirea victorioasă a împătritei înțelegeri din acest războiu.

Revărsarea apelor și ninsorile nu pot împiedeca înaintarea armatelor aliate în Serbia.

Kralievo. — Cele mai recente lupte s'au dat în Serbia pe un teritor similar celui din Alpi. Lipsesc aci aproape deplin drumurile, nu găsești nici un adăpost corespunzător, iar alimente nu se pot recvira în țara aceasta. Dificultățile, cari le întâmpină aci trupele austro-

ungare, sunt cu mult mai mari decât acele pe cari le-au învins atât pe frontul oriental, cât și pe cel occidental. La aceste se mai adăogă că în urma ninsorilor din zilele din urmă s'au umflat afluenții Moravei. De ieri începând s'a lăsat un ger mai domol, și așa drumurile înghețând sunt mai ușor de umblat dimineata și seara. Coloanele noastre de furaj au dovedit în Serbia, că sunt de o valoare cu celelalte arme, deoarece mulțumită prestațiilor lor fără pereche, cu toate că terenul și vremea ne fac greutăți mari, înaintăm zilnic fără ca să putem fi opriti.

Aviatori francezi bombardează calea Dedeagaci-Badoma.

Sofia. — Aviatorii armatei de uscat și ai marinei engleze bombardează mereu calea ferată și soseaua dintre Badoma și Dedeagaci, mai cu seamă partea dintre Fere și duoi munți înalți. Această linie a fost construită de Turci în scopuri militare în 1912, adică înainte de războiul balcanic. Acum trei zile s'au arătat aci trei hidroplane engleze, aruncând bombe, cari însă n'au pricinuit pagube importante, căzând cea mai mare parte din ele pe munte. Un hidroplan s'a prăbușit chiar, dar în curând iar s'a ridicat, probabil nu a suferit avarii.

Armata sârbească în Muntenegru.

Köln. — Lui „Kölnische Zeitung” i se anunță dela cartierul sudoriental: Deși drumurile în munți sunt strâmte și inutilizabile așa că artileria și detașamentele de furaj nu pot străbate aci, o parte din armata sârbească, pe care trupele aliate au urmărit-o în zilele din urmă și au slăbit-o mult, totuș a reușit să se refugieze pe teritor munteneș.

Sârbii au părăsit Mitrovița.

Londra. — Lui „Daily Chronicle” i-se anunță din Atena: Sârbii au părăsit Mitrovița și se retrag spre Dibra. Guvernul sârbesc probabil se va refugia în Albania.

Francezii și Englezii au prefăcut în ruine Dedeagaciul.

Frankfurt. — Lui „Frankfurter Zeitung” i-se anunță din Constantinopol: Lordul Kitchener s'a dus pe bordul unui vapor italian, pe care îl înscrise o întreagă flotilă, în portul dela Mudros. Flotila trecând prin fața Dedeagaciului, vasele de războiu engleze și franceze au bombardat iarăși orașul, prefăcând în ruine toate clădirile, cari au rămas neatrinse cu prilejul bombarărilor anterioare.

Acțiunea pacifistă.

D. William Bryan proiectează o călătorie în Europa.

Budapesta, 22 Noemvrie.

Corespondentul din New-York al ziarului „Az Est” a avut o convorbire mai lungă cu fostul ministru de externe, William Bryan, care a confirmat, că are intențiunea să întreprindă o călătorie prin Europa, pentru ca să mijlocească încheierea unui tratat cu Statele-Unite, pentru asigurarea păcii. Această călătorie a amănat-o însă deocamdată, pentru că s'a propus legislațiunii americane un proiect important pentru sporirea armatei și de aceea activitatea sa acasă este mai necesară.

Nu există nici un cetățean american, a zis d. Bryan, care să nu se sperie de faptul că de adânc a pătruns până acum războiul european, încât a împins pe planul al doilea punctele de vedere economice. Războiul, a continuat d. Bryan, îl pricinuește principiul că puterea este dreptul. Dacă acest principiu ar înceta, ar înceta și războiul.

El are convingerea, că o învoială internațională trebuie să apropie puterile beligerante. Statele neutre au dreptul să știe ce preț are pacea. Cetățenii statelor neutre trebuiesc scutiți de sentimentul tragic, că din cauza unei presiuni străine devin și ei jertfa războiului altora.

Un tribunal arbitrar internațional, ar putea decide care partid voeste războiul din cauza pretențiilor sale exagerate.

Intrucât privește în definitiv presa americană, Europa cunoaște, din 40.000 foi americane, opiniunile numai a câtorva organe mai mari, cari însă stau sub influența a diferiți interese și bănci.

D. Bryan a declarat în introducere, că el cunoaște exact relațiunile europene și unguerești, a mai fost în Budapesta și cunoaște personal diferiți bărbați de stat marcanti, ca d. Apponyi.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 23 Noemvrie 1915.

Regele Ferdinand al Bulgariei — zoolog și ornitolog. Dr. Florike în cartea sa intitulată „Geschichte der Bulgaren” (apărută la Stuttgart) scrie că deja pe când servea ca locotenent într'un regiment de husari (în Ungaria) tânărul Coburg se ocupa cu râvnă și cu mult succes cu zoologia, cu ornitologia și mai ales cu creșterea diferitelor paseri exotice. În cunoscutele opere ale ornitologului Dr. Russ se face amintire și de numele actualului țar al Bulgariei, ceace denotă, că observațiile lui au fost prețuite chiar și de specialiști.

La Sofia regele Ferdinand a înfiintat o interesantă grădină zoologică sub conducerea zoologului A. Schumann din Viena și pe lângă aceasta a întemeiat o bibliotecă de specialitate și un bogat muzeu zoologic.

Prin grija lui au fost scăpați de stărpire rarii vulturi uriași și ulii din munții balcanici și minunatele colonii de bătlani din mlaștinile dela Dunăre.

Activ ca și poporul în fruntea căruia stă țarul Ferdinand merită să se spună despre el — cum a spus diplomații slavi: „Un bibliofob și un învățat”.

Ministrul de externe la regele. Lui „Budapesti Tudositó” i se telegrafiază din Viena, că regele a primit în audiență particulară pe ministrul comun al afacerilor externe baronul Burian.

Asasinat din dragoste. Din Praga se anunță că în Lieben, individul Vincentiu Zapotoring, în vârstă de 44 ani, și-a omort soția în mod bestial. Dimineata, când nevastă-sa prepara cafeaua, s'a repezit la ea cu un cuțit de bucătărie și i-a spintecat abdomenul. A mai și sugrumat-o, și după ce femeia a murit, ceasuri întregi nu s'a mișcat de lângă cadavrul ei. În urma denunțării vecinilor, poliția l'a arestat, iar el a mărturisit că și-a ucis nevasta din dragoste. De multă vreme era fără slujbă și nu putea să-și vadă nevasta foarte debilă, pe care o iubea la nebunie, cum trebuie să îndure cele mai crude mizerii.

Moș Kalmár Tóni visează. Kalmár Tóni este un moșneag octogenar și între deliciale sale senile se pot înreglementa și „părerile” politice ce le are dsa. Kalmár Tóni este republican, „părerile” dsale acoperă deci pe acelea ce le auzim rostite la întrunirile cismarilor, și moș Tóni a pricinuit cu siguranță multe nopți nedormite dlor Brătianu, Bethmann-Holweg, Sassonov, Grey, cărora le-a făcut o aspră critică entusiastul luptător pentru triumful ideilor cismariste.

Cea mai nouă elucubrație politică este a lui moș Tóni un vis, adăpostit pe coloanele unui ziar de provincie, în care autorul nemuritorului op „Dualismul nou” își descrie vedenia avută într'un clair-voyance șovinist. În visul său badea Kalmár spune că: „în regimentul din Kecskemét nu numai feciori din Kecskemét ci și flăcăi din Hunedoara au fost asentați și cele șapte mii de școli ale naționalităților s'au închis”... Pe lângă darurile bogate ale visului său moș Tóni putea pretinde ca muntele Gaurizankar să pornească și să-i facă temene, iar Marea Neagră să inunde România, ca pe-o barcă imperialistă cismarii în frunte cu mentorul lor Sir Tóni să facă o tură până la New-York...

Moș Kalmár, acopere-te în vată, ca nu cumva să îngheți și lasă visurile, căci ele strică unui moșneag și lasă ca în cele 7 mii de școli ale naționalităților să fie educați copiii, cum

trebuie să moară pentru patrie dacă vor fi asentați în regimentul din Hunedoara...

Noua legătură a Rusiei la marea scutită de ghiată. „Alfenost” primește din Lulev următoarea știre: Rusia are planul să construiască o nouă legătură, afară de Alexandrovsk, cu marea nordică. În scopul acesta se va construi un transport sistematic între stațiunea Carunki din Finlanda, sau Rovanienic din Rusia și una dintre stațiunile din frontiera norvegiană sau rusească situată la malul mării. Guvernul rusesc face deja toate preparativele acestui drum, a cumpărat mulțime de cai, a construit drumuri, magazine și edificii interinale, ca în felul aceta, independent de gerul iernei să se poată achiziționa cu toate unitățile necesare operațiilor militare.

Un muzeu Fabre. Locuința din Serignan a dispărutului savant francez Henri Fabre va fi păstrată ca muzeu cu colecțiile lui și cu obiectele ce au rămas în urma acestui „Homer al insectelor”. Deja înainte cu doi ani s'a făcut pașii necesari pentru a asigura posterității tot ceace poate aminti de marele entomolog. În Decemvrie 1913 a încheiat Fabre cu primarul din Serignan un contract, prin care toată averea lui trece prin cumpărare în posesiunea primarului.

Astfel acum după ce Fabre s'a depărtat din lumea aceasta, unde a trăit muncind cea mai nobilă muncă, odăile unde a locuit el se vor preschimba într'un interesant muzeu, pe unde se vor abate în drumurile lor toți cei ce vor cerceta de acum înainte fermecătoarea patrie a trubadurilor.

Custode al acestui muzeu va fi fiica cea mai mare a lui Fabre.

O nouă cale ferată rusească. Ceea ce părea probabil, a devenit fapt: Rusia sub presiunea necesităților de războiu a construit în decurs numai de un an o nouă cale ferată care leagă Petrogradul cu coasta Murman din Marea ghețoasă. (Murman e numită coasta peninsulei Kola în Marea Ghețoasă de nord). Această cale ferată, după cum spun telegramele din Paris și Londra, se va deschide încă în luna Noemvrie. Această cale, neînghețând coasta Murman nicidecum peste an, va da posibilitate Rusiei, în timpul când portul dela Arhangelsk e înghețat, să-și aducă materialul de războiu necesar din străinătate și transporte în interiorul țării. Noua cale ferată rusească are o lungime de 1100 km. Chiar abstrăgând dela faptul că linia Petrograd-Petrovlovsk lângă Omega (cam de 300 km. lungă) fu terminată încă în toamna trecută, construirea continuativă într'un an a căii ferate Petropavlovsk în direcția spre nord prin stepele ce se găsesc de partea vestică a Mării Albe și mai departe prin teritorul muntos al peninsulei Kola, e o prestațiune gigantică. Prestarea aceasta a fost posibilă concentrând Rusia o adevărată armată de 30—40 mii muncitori din Rusia de sud și Siberia și transportând în acest an în nordul extremiile de prizonieri de războiu, ca linia ferată să fi terminată încă înainte de Crăciun.

Noua linie ferată rusească trece pe lângă numeroase lacuri. Așa în partea sudică pe lângă lacurile Lagoda și Onega, iar în peninsula Kola pe lângă lacul Imandra pe o lungime de 60 km. Pe insula Kola au fost sfredelite chiar mai multe tuneluri, Regiunile prin cari trece noua cale ferată sunt de o variație bogată în priveliști frumoase așa că după războiu poate deveni o cale ferată foarte cercetată de turiști. Calea se termină nu la Alexandrovsk, ci la Semanova, o colonie de pescari pe coasta din față a sinului Kola. Portul Alexandrovsk, care a fost deschis în 1899 cu mari festivități n'a corespuns nicidecum destinației, deoarece s'a dovedit prea mic pentru ca să servească de stațiune pentru flotă. Cu câțiva ani mai târziu s'a început apoi construirea unei stațiuni pentru flotă în portul Kildin, care se găsește mai spre ost dela Alexandrovsk. Lucrările la începutul războiului erau departe de terminare.

În ce măsură va putea exploata Rusia calea ferată Murman încă în acest an, nu se poate ști, deoarece nu cunoaștem condițiile în cari pot comunica vapoarele în anotimpul lipsit de razele soarelui. În tot cazul comunicația pe noua cale ferată Murman va întâmpina multe dificultăți, cum e cazul la toate căile ferate polare.

Deschiderea parlamentului din Africa sudică. În 19 Noemvrie s'a deschis seria ședințelor parlamentare din Copenhaga. În vorbirea ce a ținut-o guvernorul a declarat că afacerea revoluționarilor învinși va fi tratată cu multă considerație. În urmă a vorbit generalul Herzog desvoltând propunerea că Devet și tovarășii săi să fie eliberați și să se publice amnestie generală.

x **Ocaziune specială!** Am reușit să cumpăr ieftin dela un renumit fabricant german un stoc de cele mai fine fabricate de piele și anume: reticule pentru dame și pungulițe pentru bani mărunți. In consecință sunt în situația a oferi on. mei mușterii toate aceste mărfuri cu prețuri convenabile. *Marele magazin Fischer, Arad,*

x **Trăsuri pentru copil, Scăunele Pentru copii, jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine, apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pentru călătorie, manicūr și garnituri de pieptare și tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc., asortiment foarte bogat la Hegeđus Gyula, Arad, bulevardul Andrassy nr. 16.**

x **Pieptare (sweter) din păr de cămilă, pantaloni, velințe, tricote, tricote de mătăsă de hârtie, ciorapi de păr, mănuși și tot felul de obiecte pentru iarnă, pardesiuri de gumă, pălării elegante, cravate, albituri etc., în asortiment bogat, cu prețuri foarte ieftine în prăvălia de modă Pentru bărbați „Chic”, Arad, bulevardul Andrassy nr. 16.**

Ultima oră.

POȘTA ȘI TELEGRAFUL IN INDIA INCHISE.

Berlin. — „National Zeitung” comunică din Amsterdam că după niște comunicări din Batavia poșta și telegraful dintre India engleză și India olandeză sunt închise de autoritățile engleze.

ROMÂNII ARESTAȚI IN BULGARIA PENTRU SPIONAJ?

București. — Ziarul „Steagul” află, că în urma arestărilor efectuate la Sofia asupra unor supuși străini, au fost arestați și mai mulți supuși români sub acuzațiunea de spionaj.

Ministrul afacerilor străine al României a intervenit într-un chip energic pe lângă guvernul bulgar, pentru punerea în libertate a acelor supuși români, întrucât acuzațiunile ce li se aduc sunt neintemeiate.

ROLUL ALIATILOR IN BALCANI. — CÂND SE VA LĂMURI ATITUDINEA EXTERNĂ A ROMÂNIEI.

București. — Ziarul „Steagul” e de părere că rolul impătritei înțelegeri va începe abia după ce armatele bulgaro-germano-austro-ungare vor amenința să pătrundă în Grecia.

Ce privește situația externă a României același ziar spune că aceasta se va lămuri și ea, în mod necesar, după lămurirea atitudinii Greciei.

NOUI TRUPE ITALIENE LA VALONA.

Roma. — Se află din Valona, că acolo au sosit noul trupe italiene de întărire.

OLANDA NU INTERVINE PENTRU PACE.

Berna. — Din Haga se telegrafiază că președintele guvernului a declarat în cameră, că recunoaște importanța imperioasă ce-ar avea-o pentru Olanda terminarea războiului, cu toate acestea nu e destul de motivată intervenția Olandei în interesul păcii. Ca stat neutral, întotdeauna este gata să sprijinească o acțiune serioasă care ar putea grăbi încheierea războiului, nu crede însă în isbânda încercărilor de pace făcute numai cu o parte beligerantă. Guvernul nu se lasă răpit de dorul reconstituirii păcii, pentru ca să facă o acțiune prea grăbită. În felul acesta ar compromite situația și intențiile pacifice nutrite de Olanda.

BULGARIA VA ANEXA MACEDONIA.

Sofia. — Camera bulgară este convocată pentru mijlocul lunii Decemvrie. Obiectul principal al constăturilor va fi asupra teritoriilor cedate Bulgariei de Turcia și chestia anexării Macedoniei.

UNIVERSITATEA DIN BRUXELLA — TOT INCHISĂ.

București. — Legația României la Bruxella a comunicat ministerului de externe român că contrar svonurilor cari au fost răspândite, nici cursurile și nici examenele n'au fost reluate la universitatea liberă din Bruxella. Toate secțiunile sunt încă închise, afară de secțiunea politehnică care a redeschis cursurile.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Mihai P. Gruda. Regulamentul menționat la noi nu se află.

Iosif Stupinian, Geoagiu. Abonamentul dv. e plătit până la finea anului.

Dr. Iuliu Kis adv. Margita. Calindarul vi s'a trimis în 10 l. c.

Calendarul partidului național român pe anul 1916.

ESTE GATA și z'inc se expediază cu poșta și cu trenul în toate părțile locuite de Români.

Calendarul partidului național este

CEL MAI MARE, MAI BOGAT și MAI IEFTIN
CALENDAR ROMÂNESC.

Articolele însuflețite, poeziile admirabile, scrierile indioșetoare și frumoase de pe câmpurile de luptă, precum și glumele și poveștile morale, — toate scrise de cei mai de seamă scriitori ai noștri fac din acest calendar un odor prețios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unul frate român.

Calendarul partidului național este cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen, și este singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine.

Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1916 până nu a văzut mai întâi Calendarul partidului național român.

CONDIȚIUNILE DE VÂNZARE:

„Calendarul partidului național român” se vinde NUMAI PE BANI GATA.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru trimiterea cu poșta 20 fileri deosebit de fiecare exemplar.

Dela 18 exemplare până la 30 ex. cu 10% rabat, nefrancat;

dela 30 exemplare până la 54 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 54 ex. până la 100 exemplare cu 20% rabat nefrancat.

Dela 100 exemplare în sus 20% rabat franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 40 fil. Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—10 exemplare nu trimitem, deoarece porto face mult!

Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile să se facă la adresa:
Administrația z'iarului „Românul”, Arad str. Zrinyi Nr. 1a.

Bibliografie.

A. Banclu: Dr. Alexandra Bogdan (pagini comemorative; reproducere din anuarul LI al liceului românesc din Brașov). Broșura a apărut în tipografia A. Mureșlanu: Branisce et Comp. din Brașov (str. Prundului 15) și costă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru „Casa de lectură Dr. Alexandru Bogdan”.

A. Cotruș: „Sărbătoarea Morții”, un volum de poezii inspirate de războiu. Se poate comanda la librăria Concordia și Librăria Diecezană în Arad, la librăria Minerva Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la librăriile Clurcu și Chiroiu din Brașov. Prețul 1.50 cor., plus porto poștal 10 fileri.

B. Marian: „Dicționar de citate și locuțiuni străine”, este întâlul dicționar în românește, care conține citații și locuțiuni latinești, grecești, italienești, englezești, franțuzești și nemțești, care poate fi utilizat cu mult folos de oricine. Se poate procura dela toate librăriile bucureștene pe prețul de 2 lei, plus porto poștal.

Dr. Alexandru Nicolescu, secretar metropolitan în Blaj: „Adevăruri eterne” (meditații, predici, conferințe, cuvântări ocazionale). A apărut în Blaj, la Tipografia seminarului teologic. Prețul 3.20 cor.

CONCURS

pentru ocuparea postului de
practicant ori practicantă.

Reflectanții au să și înainteze ofertele până la 5 Decemvrie st. n. a. c. comunicându-ne prezenziunile de retribuție și ziua când ar putea ocupa postul.

»NĂDLĂCANA«

institut de credit și economii
societate pe acții.

Na 2552—8

S'au pierdut

de șase săptămâni o iapă de 3 ani, înferată la partea dreaptă a grumazului cu Nr. 19. Părul ei e de culoare mărcă și un mânz mărc gălbiniu, de șapte luni. Cari dau de urma lor să se adreseze la

Florian Crăsta Bolan

(Ci 2545—8)

Egres (Torontál m.)

ANUNȚ.

Se caută pentru complinirea postului de cassar pe durata războiului, o persoană destoinică. Locuință: o chilie în edificiul institutului cu luminat și încălzit stă la dispoziție. Reflectanții să-și comunice condițiunile de salar. Postul se poate ocupa imediat. Preferiți reflectanții cu studii comerciale.

»SĂTMĂREANA«

institut de credit și economii.

(Sa 2553—3)

Seini—Szinérváralja.

PENTRU „CARTEA DE LAUR ROMÂNESCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
::: săvârșită de eroii noștri. :::

Mulțamiță publică.

Din tristul incident al morții eroice a preaiubitului și în veci neuitatului nostru fiu și frate

AUREL CĂRPINIȘAN,

locotenent activ în reg. de art. ces. și reg. Nr. 34 întâmplată în 1 Noemvrie 1915 în spitalul Rudolfin din Viena în urma unei grave răniri pe câmpul de război în Galizia, am aflat multă mângâiere în cuvintele de condoleanță adresatenouă din partea multor rudeni, preteni și cunoscuți, precum și a camarazilor lui de campanie.

Neputând satisface în parte îi rugăm pe toți se primească pe această cale mulțamița noastră sinceră.

Sebeșul-săsesc, în 20 Noemvrie 1915.

(Ca 2555—1)

Familia

Gerasim Cărpinișan